

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені Г. С. Сковороди

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ**

Матеріали I Міжуніверситетської науково-
практичної конференції студентів, магістрантів
«Актуальні питання природничої науки та освіти»

20 квітня 2017 року

Випуск 10

Харків
2017

РІЗНОМАНІТТЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН ОКОЛИЦЬ СЕЛА ТАРАНІВКИ ЗМІЙВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

*Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Науковий керівник – к.б.н., доц. Я.В. Гончаренко*

Застосовування рослин у народній медицині пояснюється тим, що протягом тисячоліть людина харчувалася рослинами. Так, вона досить швидко навчилася відрізняти корисні рослини. На наш час, не зважаючи на появу численних синтетичних лікарських засобів, роль рослинної сировини не зменшується. Їх досліджують не тільки ботаніки та фармакологи, але й фізіологи, біохіміки, практичні лікарі різного профілю. Відповідно до вимог національного законодавства, для забезпечення науково обґрунтованого використання та збереження природних ресурсів економічно важливих видів рослин, облік цих ресурсів здійснюється один раз на 5-10 років.

Наші дослідження проподились в околицях села Таранівка Зміївського району Харківської області протягом 2014-2016 років. У лісах, на луках, садах та в інших фітоценозах нами було зареєстровано 55 видів рослин, що мають лікарські властивості. Аналіз літературних джерел показав, що в районі наших досліджень обліку рослинних ресурсів не проводилось. Місцеве населення займається збором рослинної сировини і тому, вважаємо необхідним проведення даних досліджень. У результаті проведеного дослідження зареєстровані види відносяться до 28 родин, серед яких найбільш багаті на види Rosaceae (10 видів) та Asteraceae (9 видів). Серед Rosaceae за кількістю видів переважає рід *Rubus*, а серед Asteraceae *Arctium*. Оскільки маршрутні екскурсії проведено в різних фітоценозах, кліматоморфи представлено усіма 5 типами із переважанням фанерофітів, які становлять 33% (*Pyrus communis* L., *Cerasus vulgaris* Mill., *Philadelphus coronaries* L.). Аналіз екологічних груп показав переважання мезофітів (84%) та геліофітів (60%) серед яких, *Taraxacum officinale* (L.) Weber ex F.H. Wigg, *Plantago major* L., *Apium graveolens* L. Аналіз літературних джерел показав, що виявлені лікарські рослини мають широкий спектр господарського використання. Перше місце посідають рослини харчові та кормові – 33 види. Більшість з них зареєстрована нами в садах, городах, лісах. Серед них *Malus silvestris* Mill., *Grossula eclinata* L., *Allium sativum* L., *Capsicum annum* L., *Arctium lappa* L., *Viburnum opulus* L. Найбільша кількість видів є автохтонами та становить 32%, серед яких є рослини агроценозів та природних ценозів. Інтродуковані види становлять 13%. Група рудеральних рослин автохтонного походження, становить 10%.

Досліджені лікарські рослини розділені на три групи: 1) «офіційні» – внесені до Державної фармакопеї України – 27 видів; 2) «напівофіційні» – вони не входять до Державної фармакопеї, але широко відомі своїми лікарськими властивостями – 14 видів; 3) «неофіційні» – використовуються лише в народній медицині – 14 видів. Аналіз фармакологічних властивостей рослин показав, що в даних рослинах містяться 12 типів з хімічних сполук які забезпечують їхню лікарську дію. Найбільша кількість видів (35) містить органічні та мінеральні кислоти.